

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia 10.2011 r.

**P/11/044
LBY-4101-21-01/2011**

**Sz.P.
Emilia Kawka-Patek
Prezes Zarządu Wojewódzkiego
Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej**

w Toruniu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, zwany w dalszej części niniejszego wystąpienia „WFOŚiGW” lub „Wojewódzkim Funduszem”.

Kontrolą objęto „Rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii elektrycznej (OZE-E), w latach 2008 – 2011”

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym 30.09.2011r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Zarządu oraz odpowiednich służb WFOŚiGW w zakresie objętym kontrolą, a w szczególności:

1. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do sposobu i zasad realizacji przez WFOŚiGW wdrażanego od 2009r., przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w Warszawie programu dofinansowania ze środków publicznych przedsięwzięć inwestycyjnych pn.: „Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji - OZE cz. 2 wdrażana przez WFOŚiGW”.

Dla realizacji powyższego programu w Wojewódzkim Funduszu podjęto szereg działań zmierzających do pozyskania środków finansowych, przeznaczonych na wspieranie rozwoju OZE, w tym m.in.:

- ◆ Rozpoznano w ramach ogłoszonego naboru wniosków wstępnych wielkość zapotrzebowania na dofinansowanie przedsięwzięć OZE przewidzianych do realizacji w ramach ww. programu.
- ◆ Złożono wniosek i uzyskano promesę NFOŚiGW na dofinansowanie w formie pożyczek przedsięwzięć OZE do kwoty 35,0 mln. zł.
- ◆ Po uzyskaniu promesy dofinansowania w dniu 29.12.2010r. podpisano z NFOŚiGW w Warszawie umowę pożyczki na dofinansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych pn.: „Budowa, rozbudowa lub modernizacja OZE lub źródeł wysokosprawnej kogeneracji wraz z podłączeniem do sieci przemysłowej energii cieplnej lub elektrycznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego” – zwaną w dalszej treści niniejszego wystąpienia „umową z NFOŚiGW”. Umowa podpisana została do kwoty 2.130,8 tys. zł, tj. kwoty wynikającej z rozstrzygnięcia I naboru wniosków.

W umowie określono podstawowe zasady finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych, w tym m.in.:

- okres spłaty do 12 lat od daty pierwszej wypłaty wynikającej z harmonogramu,
 - wartość dofinansowania udzielonego na rzecz poszczególnego przedsięwzięcia nie może przekroczyć 75% jego kosztów kwalifikowanych,
 - oprocentowanie pożyczki w wysokości 1% w skali roku,
 - efekt rzeczowy i ekologiczny do osiągnięcia po zrealizowaniu zakwalifikowanych do dofinansowania przedsięwzięć inwestycyjnych w postaci: zwiększenia produkcji energii cieplnej z kolektorów słonecznych o 776,4 GJ/rok oraz zmniejszenia zużycia energii pierwotnej (z tytułu zastosowania pomp ciepła) o 8416 GJ/rok.
2. W trakcie ogłaszanych w okresie objętym niniejszą kontrolą 3 naborów wniosków nie zakwalifikowano do dofinansowania ze środków publicznych żadnego wniosku dotyczącego budowy, rozbudowy lub modernizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie odnawialnych źródeł energii elektrycznej (OZE-E) i nie zawarto w tym zakresie umów z ostatecznymi beneficjentami realizującymi takie inwestycje na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Analiza kontrolna przeprowadzona w zakresie prawidłowości rozpatrywania wniosków oraz przyczyn powyższego stanu, wykazała m.in., że:

na lata 2008-2009, tj. przed wejściem w życie „Programu...”:

- ◆ Zgłoszono 1 wniosek (z 10.10.2008r.) na budowę fermy wiatrowej opartej na pięciu generatorach wiatrowych. Wniosek opiewał na kwotę 469,9 tys. zł na 2008r. i 254,4 tys. zł na rok następny. Wniosek skierowano do dofinansowania w formie dopłat do oprocentowania – wnioskodawca nie skorzystał z propozycji Funduszu.
- ◆ na 2009r.- nie zgłoszono wniosków do dofinansowania.

na 2010r.:

- ◆ W systemie ewidencji zarejestrowano 9 wniosków na kwotę 18.082,2 tys. zł, w tym było 7 wniosków wstępnych - na kwotę 16.674,0 tys. zł, (z czego 6 na OZE-E - fermy wiatrowe) i 2 ostateczne - na kwotę 1.408,2 tys. zł, (z czego 1 na OZE-E - fermę wiatrową).
- ◆ Z 2 wniosków ostatecznych:
 - w 1 przypadku zadanie (nie dotyczące OZE-E), przyjęto do finansowania - Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Bydgoszczy - zadanie pn. „Zmiana sposobu ogrzewania z węglowego na pompy ciepłe”,
 - w drugim przypadku na wniosek o finansowanie w 2010r. rozbudowy zespołu elektrowni wiatrowych w Piotrkowie Kujawskim - poinformowano wnioskodawcę o możliwości złożenia wniosku w konkursie OZE – wnioskodawca nie skorzystał z propozycji Funduszu.

na 2011r.:

- ◆ W systemie ewidencji zarejestrowano 14 wniosków - na kwotę 34.615,1 tys. zł, w tym było 7 wniosków wstępnych - na kwotę 17.548,2 tys. zł, (z czego 4 na OZE-E - fermy wiatrowe) i 7 ostatecznych - na kwotę 17.066,9 tys. zł, (z czego 5 na OZE-E - fermy wiatrowe).
- ◆ Wśród 7 wniosków ostatecznych:
 - dofinansowaniem objęto 1 zadanie (nie dotyczące OZE-E) - Uzdrowisko Ciechocinek SA - zadanie pn. „Modernizacja kotłowni o mocy 3000 kW., wymienników oraz montaż kolektorów słonecznych w Szpitalu Uzdrowskim nr IV Dom Zdrojowy/II etap kolektory słoneczne”.

◆ Przyczyny odmowy finansowania w pozostałych 6 przypadkach były następujące:

- wycofanie wniosku – 2 przypadki,
- przekroczenie maksymalnego kosztu przedsięwzięcia (10,0 mln. zł) ustalonego przez NFOŚiGW – 1 przypadek,
- w pozostałych przypadkach odmowa pożyczki wynikała z: niezyskania wymaganych decyzji, pozwoleń, uzgodnień, braku koncesji lub promesy koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej w odnawialnym źródle, nie przedstawienie zabezpieczenia spłaty pożyczki, brak posiadania środków własnych na planowaną inwestycję.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania służb WFOŚiGW w zakresie rozpatrywania ww. wniosków. Działania te były należycie udokumentowane i zgodne z ustalonymi przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz zasadami i procedurami.

3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Zarządu oraz służb merytorycznych WFOŚiGW podejmowane w zakresie realizacji i dofinansowania w badanym okresie 2 pozostałych przedsięwzięć z zakresu OZE – niezwiązanych bezpośrednio z przedmiotem niniejszej kontroli, (wymienionych w pkt 2 niniejszego wystąpienia). Dotyczyło to w szczególności: ich terminowej realizacji, zabezpieczenia interesu Wojewódzkiego Funduszu w zawartych umowach, opracowania i stosowania procedur kontroli wydatkowania środków i wykonania inwestycji, sporządzenia wymaganych sprawozdań.

4. Kontrola wykazała jednocześnie inne przyczyny niskiej atrakcyjności i efektywności ustanowionego przez NFOŚiGW w Warszawie, programu dofinansowania ze środków publicznych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie odnawialnych energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji. Należały do nich m.in. następujące:

- ◆ Potencjalni inwestorzy nie zawsze brali pod uwagę opinie i analizy sporządzane w związku z pracami nad tworzeniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego. Z opinii tych i analiz wynikały liczne ograniczenia, takie jak wyłączenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarach cennych przyrodniczo, krajobrazowo i gospodarczo oraz utworzenie stref buforowych dla ochrony tras przelotów ptaków (np. lokalizacja siłowni wiatrowych 10 km od rzeki Wisły, 1000 m od budynków mieszkalnych itp.).
- ◆ Elementem mało stymulującym dla potencjalnych inwestorów były niezbyt korzystne warunki finansowania przedsięwzięć OZE, przyjęte w ramach ww. programu priorytetowego, na przykład: ograniczenie pomocy publicznej do regionalnej, mała

atrakcyjność stosowanych instrumentów finansowych w stosunku do propozycji np. banków komercyjnych.

- ◆ Ponadto w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 przeprowadzone zostały konkursy na działania, także w zakresie finansowania przedsięwzięć OZE. Z posiadanych przez WFOŚiGW informacji z Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu wynikało, że udzielono dofinansowania 5 przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii (przedsięwzięcia te nie dotyczyły wytwarzania energii elektrycznej). Kwota dofinansowania udzielonego, uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyniosła około 16,5 mln zł. Dofinansowanie ww. zadań odbywało się w formie dotacji, czyli korzystniejszej w porównaniu do dofinansowania proponowanego w programie NFOŚiGW.
- ◆ Kolejnym utrudnieniem był wymóg zastosowania nowych urządzeń, który eliminował z możliwości dofinansowania podmioty o ograniczonych możliwościach finansowych, (stanowiące większość wnioskodawców).
- ◆ Istniejąca na terenie województwa kujawsko-pomorskiego sieć energetyczna, okazała się na tyle przestarzała i niewydolna, że w wielu miejscowościach brak było możliwości przyłączenia elektrowni wiatrowych.

Przekazując Pani Prezes powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania wniosków i nie oczekuje przedstawienia przez Panią Prezes informacji, o której mowa w art. 62 ust. 1 ustawy o NIK.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.